WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)
z dnia 14 września 2004 r.*

W sprawie C-19/03

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym,

złożony przez Landgericht München I (Niemcy) postanowieniem z dnia 17 grudnia 2002 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 20 stycznia 2003 r., w postępowaniu:

Verbraucher-Zentrale Hamburg eV

przeciwko

O2 (Germany) GmbH & Co. OHG

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, przewodniczący, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, C. Gulmann, J.-P. Puissochet (sprawozdawca) i J. N. Cunha Rodrigues, prezesi izb, R. Schintgen, F. Macken, N. Colneric i S. von Bahr, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: L. Poiares Maduro,
sekretarz: M. Múgica Azarmendi, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 13 stycznia 2004 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu O2 (Germany) GmbH & Co. OHG przez P. Neuwelda, Rechtsanwalt,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez U. Wölkera i P. Aalto, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 25 marca 2004 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 rozporządzenia Rady (WE) nr 1103/97 z dnia 17 czerwca 1997 r. w sprawie niektórych przepisów dotyczących wprowadzenia euro (Dz.U. L 162, str. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Verbraucher-Zentrale Hamburg eV (zwaną dalej „Verbraucher-Zentrale") a spółką O2 (Germany) GmbH & Co. OHG (zwaną dalej „O2") w przedmiocie sposobu, w jaki ta ostatnia dokonała przeliczenia na euro i zaokrąglenia wyrażonej wcześniej w markach niemieckich ceny za minutę połączenia telefonicznego, którą stosowała w swoich umowach.

Wspólnotowe ramy prawne

3 Zgodnie z art. 3 rozporządzenia nr 1103/97

„[w]prowadzenie euro nie skutkuje zmianą żadnego warunku aktu prawnego ani zwolnieniem z wykonania lub usprawiedliwieniem niewykonania jakiegokolwiek aktu prawnego i nie daje żadnej ze stron prawa do jednostronnej zmiany lub rozwiązania takiego aktu. Niniejszy przepis nie narusza ewentualnych ustaleń stron".

4 Artykuł 4 tego rozporządzenia stanowi:

„1. Kursy wymiany zostaną przyjęte jako jedno euro wyrażone w krajowych jednostkach pieniężnych każdego z uczestniczących Państw Członkowskich. Będą to liczby sześciocyfrowe.

2. Kursy wymiany nie będą zaokrąglane ani skracane w trakcie wymiany.

3. Kursy wymiany będą używane do przeliczeń pomiędzy jednostką euro i krajową jednostką pieniężną i vice versa. Kursy odwrotne ustalane na podstawie kursów wymiany nie będą stosowane.

4. Kwoty pieniężne, które mają zostać wymienione z jednej krajowej jednostki pieniężnej na inną, najpierw zostaną wymienione na kwotę pieniężną wyrażoną w jednostce euro, która to kwota może zostać zaokrąglona do nie mniej niż trzech miejsc po przecinku, a następnie zostaną wymienione na inną jednostkę pieniężną. Nie można stosować odmiennej metody obliczania, chyba że daje ona takie same wyniki".

5 Artykuł 5 rozporządzenia stanowi:

„Kwoty pieniężne, które mają zostać zapłacone lub rozliczone [zaksięgowane] w trakcie zaokrąglania [wymagające zaokrąglenia] po wymianie na jednostkę euro zgodnie z art. 4, będą zaokrąglane w górę lub w dół do najbliższego centa. Kwoty pieniężne, które mają zostać zapłacone lub rozliczone [zaksięgowane] i które są wymieniane na krajową jednostkę pieniężną, będą zaokrąglane w górę lub w dół do najbliższej podjednostki lub w wypadku braku podjednostki do najbliższej jednostki lub zgodnie z prawem krajowym lub praktyką do wielokrotności lub ułamka podjednostki lub krajowej jednostki pieniężnej. Jeżeli zastosowanie kursu wymiany daje wynik połowiczny [dokładnie w połowie], suma zostanie zaokrąglona w górę".

6 Rozporządzenie Rady (WE) nr 974/98 z dnia 3 maja 1998 r. w sprawie wprowadzenia euro (Dz.U. L 139, str. 1) stanowi w art. 14:

„Odniesienia do krajowych jednostek monetarnych [pieniężnych], które znajdują się w instrumentach [aktach] prawnych, istniejących na koniec okresu przejściowego, powinny być odczytywane jako odniesienia do jednostki euro według odpowiednich kursów wymiany. Stosuje się odpowiednie zasady dotyczące zaokrąglania sum, ustanowione rozporządzeniem (WE) nr 1103/97".

7 Zgodnie z art. 13 rozporządzenia nr 974/98, wymieniony wyżej art. 14 ma zastosowanie „począwszy od końca okresu przejściowego", tj. okresu, który w art. 1 tego rozporządzenia określony jest jako „okres rozpoczynający się dnia 1 stycznia 1999 r. i trwający do dnia 31 grudnia 2001 r.".

8 Na mocy art. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2866/98 z dnia 31 grudnia 1998 r. w sprawie kursów wymiany miedzy euro a walutami Państw Członkowskich przyjmujących euro (Dz.U. L 359, str. 1) kurs wymiany nieodwołalnie ustalony dla marki niemieckiej i euro wynosi 1 EUR za 1,95583 DEM.

Spór przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

9 O2, która do kwietnia 2002 r. występowała pod nazwą VIAG Intercom GmbH & Co, jest spółką z swoją siedzibą w Monachium (Niemcy). Jest ona operatorem sieci telefonii komórkowej. Jej umowy o świadczenie usług telefonii komórkowej przewidują, że stawki opierają się na cenie za minutę połączenia, która zmienia się w zależności od oferty taryfowej wybranej przez klienta, a podstawową jednostką stosowaną przy naliczaniu opłaty za połączenie jest dziesięć sekund.

10 Przed przyjęciem euro ceny za minutę połączenia w różnych ofertach taryfowych O2 były wyrażone w DEM z dokładnością do dwóch cyfr po przecinku, np. 0,05 DEM dla jednej z taryf (taryfa „Genion Home", stosowana do połączeń wykonywanych po 21.00 do sieci stacjonarnej). Cena za jednostkę wynosiła w tej taryfie 0,00833 DEM, natomiast cena dziesięciominutowej rozmowy — 0,5 DEM.

11 W lecie 2001 r. O2 dokonała przeliczenia na euro wyrażonych w markach niemieckich kwot figurujących w jej umowach. Przy zastosowaniu ustalonego w art. 1 rozporządzenia nr 2866/98 kursu wymiany 1,95583 DEM za 1 EUR, cena za minutę połączenia odpowiadająca wyżej wymienionej stawce i wynosząca 0,02556 euro — przy zachowaniu jedynie pięciu cyfr po przecinku — została zaokrąglona do najbliższego centa, to znaczy w górę, i ustalona w konsekwencji na poziomie 0,03 euro.

12 Po ustaleniu, że zastosowanie kursu wymiany i zaokrąglenie pociągają za sobą podwyższenie cen za połączenia podlegające tej taryfie, ponieważ cena za dziesięciominutowe połączenie wynosiła 0,3 EUR, tj. 0,59 DEM w miejsce poprzedniej 0,5 DEM, Verbraucher-Zentrale (instytucja uprawniona do wszczęcia postępowania w sprawie naruszeń przepisów o ochronie konsumentów) stwierdziła, że O2 naruszyła zasadę ciągłości umów oraz zasadę możliwie najwyższego stopnia dokładności w operacjach przeliczeniowych, które to zasady zostały ustanowione w rozporządzeniach nr 1103/97 i nr 2866/98.

13 W dniu 20 lutego 2002 r. wystąpiła ona z powództwem do Landgericht, podnosząc przed tym sądem, że cena za minutę połączenia figurująca w umowach O2 nie stanowi kwoty, która ma być zapłacona lub zaksięgowana w rozumieniu art. 5 rozporządzenia 1103/97. Jej zdaniem cena ta stanowi jedynie pewną kwotę pośrednią, która nie powinna podlegać zaokrągleniu. Przeliczenie i zaokrąglenie tej ceny mogłoby mieć negatywne skutki dla konsumentów, podczas gdy celem rozporządzenia nr 1103/97 jest właśnie ich ochrona.

14 O2 utrzymywała z kolei, że cena za minutę połączenia stanowi zarówno decydujący element porównania cen poszczególnych operatorów sieci telefonii komórkowej, jak również, tak jak każda cena, kwotę pieniężną, która ma być zapłacona przez konsumenta w rozumieniu art. 5 rozporządzenia nr 1103/97 oraz kwotę pieniężną, która ma być zaksięgowana w rozumieniu tego samego przepisu. Umieszczanie w umowie ceny za minutę połączenia, która składałaby się z większej liczby cyfr po przecinku, byłoby sprzeczne z zasadą jasności i prawdziwości cen, wprowadzoną przez krajowe przepisy dotyczące cen. O2 podniosła ponadto, że ceny za minutę połączenia stosowane w innych taryfach niż ta, którą Verbraucher-Zentrale podało jako przykład, obniżyły się w wyniku dokonania przeliczenia i zaokrąglenia, w związku z czym klienci O2, w ogólnym rozrachunku, nie ponieśli negatywnych skutków przejścia tej spółki na euro.

15 Landgericht uznał, że celem rozporządzenia 1103/97 jest ochrona konsumentów. Ustalił, że O2 nie była w żaden sposób zobowiązana przez przepisy krajowe dotyczące cen do przeliczenia na euro i zaokrąglenia swoich cen za minutę połączenia i że podanie ceny w markach mogło spełnić wymogi tych przepisów. Podkreślił, że naruszenie art. 5 rozporządzenia nr 1103/97 można stwierdzić jedynie w sytuacji, gdyby ceny za minutę połączenia umieszczone w umowach nie były kwotami, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane w rozumieniu tego przepisu i gdyby z tego rozporządzenia wynikało, że kwoty inne niż te, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane, nie mogą zostać zaokrąglone.

16 Landgericht uznał najpierw, trzymając się litery art. 5 rozporządzenia nr 1103/97, że cena za minutę połączenia stanowi jedynie podstawę do dokonywania obliczeń i że nie jest w związku z tym ani kwotą, która ma zostać zapłacona przez klienta, ani kwotą, która ma zostać zaksięgowana przez O2. Uznał, że dokonując przeliczenia i zaokrąglenia, O2 naruszyła swoje umowne zobowiązanie do świadczenia usług telefonicznych za określoną cenę za minutę połączenia, podczas gdy art. 3 rozporządzenia nr 1103/97 stanowi, iż wprowadzenie euro i nieuniknione przeliczenia z nim związane nie mogą usprawiedliwiać niewykonania zobowiązań prawnych. Zauważył jednak, że z punktu widzenia konsumenta cena za minutę połączenia rzeczywiście stanowi decydujące kryterium porównawcze i że w perspektywie przyjęcia euro dalsze oznaczanie ceny w walucie krajowej lub z nieograniczoną liczbą cyfr po przecinku nie było właściwym rozwiązaniem.

17 Uznawszy, iż istnieje sprzeczność między wykładnią językową a wykładnią teleologiczną rozporządzenia 1103/97, Landgericht München postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97 należy rozumieć w ten sposób, że w prywatnoprawnych stosunkach umownych jedynie ostateczna kwota widniejąca na fakturze lub poszczególne kwoty wymienione na fakturze mogą lub muszą być zaokrąglane, czy też to ustalona umownie cena jednostkowa/stawka (w tym przypadku cena za minutę połączenia) stanowi kwotę pieniężną, która ma zostać zapłacona lub zaksięgowana w rozumieniu wymienionego wyżej przepisu? Czy przy ustalaniu, czy dana stawka stanowi kwotę pieniężną, która ma zostać zapłacona lub zaksięgowana w rozumieniu art. 5 rozporządzenia nr 1103/97, rozstrzygające jest, czy stawka ta dotyczy określonej wielokrotności (w tym wypadku sześciokrotności) danej jednostki, na podstawie której ustalana jest ostateczna kwota pojawiająca się na fakturze (w tym przypadku chodzi o jednostkę 10-sekundową), czy też to ta konkretna stawka postrzegana jest przez konsumentów jako jednostka o decydującym znaczeniu?

2) Czy rozporządzenie nr 1103/97 (a w szczególności jego art. 5) należy traktować jako regulację wyczerpującą, zgodnie z którą wszelkie kwoty nie będące kwotami pieniężnymi, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane (jeżeli takowe istnieją), nie mogą być zaokrąglane w sposób określony w art. 5, innymi słowy, czy muszą one bądź pozostać wyrażone w dotychczasowej walucie krajowej, bądź być podane w dokładnej kwocie, która wynika z przeliczenia?".

W przedmiocie pierwszego pytania

18 Pierwsze pytanie sądu odsyłającego dotyczy w swej istocie tego, czy stawka tego rodzaju, jak cena za minutę połączenia, na podstawie której O2 nalicza swoim klientom opłaty za połączenia telefoniczne, stanowi kwotę, która ma zostać

zapłacona lub zaksięgowana w rozumieniu art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97, czy też to jedynie ostateczna kwota wskazana na fakturze konsumenta może stanowić taką kwotę.

Uwagi przedstawione Trybunałowi

19 O2 utrzymuje, że prawidłowo zastosowała regułę zaokrąglania określoną w art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97 i że w ogólnym rozrachunku jej klienci nie odczuli negatywnych skutków tego wyboru, ponieważ przejście na euro pociągnęło za sobą, w zależności od różnych cen za minutę połączenia, jakie ona stosuje, zarówno podwyższenie jak i obniżenie stawek.

20 O2 uważa, że spór przed sądem krajowym dotyczy jedynie możliwości przeliczenia na euro i zaokrąglenia cen za minutę połączenia, nie zaś sposobu zaokrąglania tych cen po przeliczeniu. W związku z tym jedynie wykładnia art. 4 rozporządzenia 1103/97, odnoszącego się do możliwości przeliczenia i zaokrąglenia, miałaby znaczenie w sprawie, ponieważ art. 5 zdanie pierwsze tego rozporządzenia określa jedynie sposób zaokrąglania kwot pieniężnych.

21 O2 podnosi, że prawidłowo zastosowała przepisy art. 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia 1103/97. Nie zaokrągliła ani nie skróciła kursu wymiany przy przeliczaniu i zastosowała kurs ustalony dla wymiany marki niemieckiej na euro. Jeśli zaś chodzi o art. 4 ust. 4 przedmiotowego rozporządzenia, w jej opinii nie ma on zastosowania w sprawie, ponieważ nie miało miejsca przeliczenie kwoty pieniężnej z jednej krajowej jednostki pieniężnej na inną.

22 W opinii O2 ani powyższe przepisy, ani żaden inny przepis prawa wspólnotowego nie ograniczają zastosowania zasady zaokrąglania wyrażonej w art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia 1103/97 do całkowitej kwoty wskazanej na fakturze konsumenta. W szczególności art. 4 nie zawiera żadnej zasady zakazującej przeliczania i zaokrąglania kwoty tego rodzaju, jak cena za minutę połączenia, która stanowi kwotę zasadniczą, ustaloną z konsumentem jako jednostka stanowiąca podstawę naliczania opłat za połączenia. Komisja uznała zresztą, że obie metody przeliczenia, z których pierwsza polega na przeliczaniu każdej z kwot pośrednich, druga zaś na przeliczeniu jedynie kwoty ostatecznej, są zgodne z zasadami zaokrąglania określonymi przez rozporządzenia odnoszące się do euro.

23 O2 utrzymuje wreszcie, że cena za minutę połączenia stanowi ustaloną z konsumentem kwotę pieniężną, która ma zostać zapłacona i tym samym w rzeczywistości odpowiada objętej zasadą zaokrąglania „kwocie, która ma zostać zapłacona" w rozumieniu art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97. W każdym razie cena ta, stanowiąca podstawę naliczania opłat za rozmowy, powinna zostać uznana za „kwotę, która ma zostać zaksięgowana" w rozumieniu tego samego przepisu. Nie ma więc znaczenia dla analizy pytania prejudycjalnego kwestia, czy stawka tego rodzaju, jak cena za minutę połączenia, oparta jest na wielokrotności danej jednostki, na podstawie której obliczana jest ostateczna kwota pojawiająca się na fakturze lub to, czy stawka ta jest postrzegana przez konsumentów jako zasadniczy punkt odniesienia.

24 Komisja uznaje, że rozporządzenie nr 1103/97 nie definiuje pojęcia kwot pieniężnych „które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane". W jej opinii z jedenastego motywu tego aktu, zgodnie z którym wprowadzenie euro „wymaga" zaokrąglenia kwot pieniężnych, wynika, że zasady zaokrąglania powinny mieć zastosowanie jedynie wtedy, gdy jest to konieczne do przejścia na euro.

25 Ponieważ najmniejszą podjednostką euro jest cent, wszystkie kwoty, w odniesieniu do których względy praktyczne zakazują schodzenia poniżej tej najmniejszej podjednostki, powinny być traktowane jako kwoty, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane i tym samym zaokrąglone do najbliższego centa. Dla przykładu podać można tutaj długi pieniężne lub kwoty wskazane w zestawieniach księgowych lub bilansach.

26 Natomiast kwota służąca jedynie do obliczenia takich sum, jak cena za minutę połączenia będąca przedmiotem sporu przed sądem krajowym, w przypadku której zastosowanie wyższego stopnia dokładności nie wiąże się z żadnymi problemami praktycznymi, powinna być traktowana jako kwota pośrednia, która nie musi być zaokrąglona w sposób określony w art. 5 rozporządzenia nr 1103/97. Dla dokonania tej analizy nie ma znaczenia fakt, że cena za minutę połączenia stanowi z punktu widzenia konsumenta zasadnicze kryterium porównawcze. Niektórzy operatorzy będący konkurentami O2 zaokrąglili zresztą cenę za minutę połączenia przeliczoną na euro do czwartej cyfry po przecinku, a nie do najbliższego centa.

27 Artykuł 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97 należy więc interpretować w ten sposób, iż nie ma on zastosowania do kwot tego rodzaju, jak cena za minutę połączenia widniejąca w umowach O2.

Odpowiedź Trybunału

28 Rozporządzenie nr 1103/97 w żaden sposób nie definiuje pojęcia „kwot pieniężnych, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane", zawartego w jego art. 5 zdanie pierwsze.

29 O ile z treści tego przepisu wyraźnie wynika, że pojęcie to obejmuje z jednej strony kwoty, które mają zostać zapłacone przez konsumenta, czyli wszelkie długi pieniężne, a z drugiej strony kwoty zapisane w dokumentach księgowych lub zestawieniach księgowych, nie można na jej podstawie ustalić, czy powyższe pojęcie obejmuje również kwoty pieniężne tego rodzaju, jak ceny za minutę połączenia stosowane przez O2, które stanowią podstawę do obliczenia kwoty, którą ma zapłacić konsument.

30 Ponieważ treść rozporządzenia nr 1103/97 nie zawiera żadnych innych wskazówek, należy odnieść się do celów tego rozporządzenia.

31 Z motywów i przepisów rozporządzenia wynika, że jego celem jest zapewnienie przejścia na jedną walutę bez naruszania już zaciągniętych przez obywateli i przedsiębiorstwa zobowiązań. Zgodnie z tym celem w motywie czwartym stwierdzono, że „[...] uzyskanie takiej ustawowej pewności na wczesnym etapie umożliwi obywatelom i firmom kontynuowanie przygotowań w dobrych warunkach". Zgodnie z motywem siódmym „[...] ogólnie uznawana zasada prawa stanowi, że wprowadzenie nowej waluty nie ma wpływu na ciągłość umów i innych instrumentów prawnych". W tym samym motywie określono, że celem przepisów rozporządzenia nr 1103/97 dotyczących ciągłości umów jest „zagwarantowanie ustawowej pewności i przejrzystości czynnikom ekonomicznym, zwłaszcza konsumentom [...]". Artykuł 3 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97 stanowi, że „wprowadzenie euro nie skutkuje zmianą żadnego warunku aktu prawnego ani zwolnieniem z wykonania lub usprawiedliwieniem niewykonania jakiegokolwiek aktu prawnego i nie daje żadnej ze stron prawa do jednostronnej zmiany lub rozwiązania takiego aktu".

32 Z celu rozporządzenia, jakim jest neutralne przejście na euro, wynika określenie zasad dotyczących operacji przeliczenia. Dążenie do możliwie jak największej neutralności tych operacji, w odniesieniu zarówno do obywateli, jak i do przedsiębiorstw, zakłada, zgodnie z treścią motywu dwunastego przedmiotowego rozporządzenia, zapewnienie „wysokiego stopnia dokładności w operacjach wymiany". Artykuł 4 ust. 1 rozporządzenia nr 1103/97 przewiduje również, że kursy wymiany powinny być wyrażane jako „liczby sześciocyfrowe". W tym samym artykule ust. 2 określa, że „kursy wymiany nie będą zaokrąglane ani skracane w trakcie wymiany", a ust. 3 — że „kursy odwrotne ustalane na podstawie kursów wymiany nie będą stosowane", przy czym ten ostatni przepis ma na celu, zgodnie z motywem dziesiątym rozporządzenia, uniknięcie „poważnych niedokładności, zwłaszcza w wypadku dużych kwot".

33 W tym samym celu neutralnego przejścia na euro, rozporządzenie nr 1103/97 przewiduje, w motywie jedenastym, że zasady zaokrąglania kwot pieniężnych „nie naruszają jakiejkolwiek praktyki, metody lub przepisów krajowych dotyczących zaokrąglania, które zapewniają wyższy stopień dokładności w obliczeniach pośrednich".

34 Z powyższej analizy celów rozporządzenia nr 1103/97, a w szczególności z zawartego w motywie jedenastym odniesienia do krajowych zasad w zakresie zaokrąglania kwot pieniężnych, wynika, że rozporządzenie to wyznacza jedynie minimalne zasady odnoszące się do zaokrąglania niektórych kwot i pozostawia władzom krajowym zadanie utrzymania lub przyjęcia zasad, które lepiej przyczyniłyby się do realizacji celu neutralnego przejścia na jedną walutę. Sama zresztą treść jedenastego motywu wskazuje, że sposoby zaokrąglania kwot pieniężnych określone w rozporządzeniu nr 1103/97 nie mają na celu całkowitego uregulowania obliczeń pośrednich dotyczących tych kwot.

35 Jeżeli natomiast art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia 1103/97 miałby być interpretowany jako mający zastosowanie do wszystkich kwot pieniężnych, także tych, które nie mają zostać zapłacone ani zaksięgowane, narzucałby on stosowanie zasady zaokrąglania, która nie zawsze odpowiadałaby takiemu stopniowi dokładności, z jakim wiąże się cel neutralnego przejścia na euro i która w konsekwencji mogłaby naruszać bardziej precyzyjne zasady istniejące na gruncie krajowym.

36 Artykuł 5 zdanie pierwsze rozporządzenia 1103/97 nie powinien zatem być interpretowany szeroko. Jak słusznie zauważyła Komisja, może on mieć zastosowanie jedynie do kwot pieniężnych wymienionych w pkt 29 niniejszego wyroku, w odniesieniu do których względy praktyczne, zarówno handlowe, księgowe, jak i finansowe, nie tylko uzasadniają, ale wręcz nakazują zaokrąglenie do najbliższego centa.

37 Ponieważ najmniejszą podjednostką pieniężną euro jest cent, cena zapłacona ostatecznie przez konsumenta, w sytuacji gdy uiszcza on tę cenę w pieniądzu, może być wyrażona jedynie z dokładnością do jednego centa. Ponieważ faktury również są zaokrąglane do najbliższego centa, zapisy księgowe i zestawienia księgowe odnoszące się do tych faktur muszą być sporządzone z zastosowaniem identycznego stopnia dokładności.

38 Co prawda rozwój elektronicznych środków płatniczych, takich jak karty lub przelewy bankowe, pozwalałby na zastosowanie stopnia dokładności wykraczającego poza tę podjednostkę. Jednakże oczywiste względy praktyczne wykluczają możliwość nałożenia takich wymogów, które zresztą nie mogłyby być przestrzegane w przypadku płatności dokonywanych w gotówce, na obywateli i przedsiębiorstwa.

39 Świadomy niedających się uniknąć niedokładności związanych z zaokrągleniem kwot pieniężnych do najbliższego centa, ustawodawca wspólnotowy ustanowił zasadę, że operacja ta powinna mieć zastosowanie jedynie do kwot pieniężnych, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane, i sprecyzował, w ostatnim zdaniu art. 5 rozporządzenia nr 1103/97, że „[j]eżeli zastosowanie kursu wymiany daje wynik dokładnie w połowie, suma zostanie zaokrąglona w górę".

40 W przypadku stawki tego rodzaju, jak cena za minutę połączenia będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, brak jest względów praktycznych, które nakazywałyby, w każdym przypadku, zaokrąglanie jej do drugiej cyfry po przecinku. Stawka za jednostkę dóbr i usług może być przedstawiona z zachowaniem wyższego stopnia dokładności, co potwierdza praktyka stosowana przez licznych przedsiębiorców. Przede wszystkim, kwota ta nie widnieje na fakturach przedstawianych konsumentom ani nie jest przez nich płacona, nie jest również wpisywana jako taka do żadnego dokumentu księgowego lub zestawienia księgowego. W tej sytuacji nie stanowi ona kwoty pieniężnej, która ma zostać zapłacona lub zaksięgowana w rozumieniu art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97. Nie musi być więc ona zawsze zaokrąglana do najbliższego centa.

41 Okoliczność, że stawka ta stanowi element determinujący cenę dóbr lub usług oferowanych konsumentowi nie ma wpływu na powyższą konkluzję. Umieszczenie w umowie stawki, której stopień dokładności został ograniczony do dwóch cyfr po przecinku, nie musi stanowić najlepszego sposobu na zapewnienie konsumentowi pełnej informacji.

42 Okoliczność, że stawka ta opiera się na wielokrotności (w tym przypadku sześciokrotności) danej jednostki (w tym przypadku chodzi o jednostkę 10-sekundową), na podstawie której obliczana jest ostateczna kwota pojawiająca się na fakturze, również nie ma znaczenia dla odpowiedzi na pytanie prejudycjalne. Jeżeli tylko stawka nie jest kwotą ostatecznie płaconą przez konsumenta, nie stanowi ona kwoty pieniężnej, która ma zostać zapłacona lub zaksięgowana w rozumieniu rozporządzenia 1103/97, bez względu na to, jaka jest struktura lub sposób jej obliczania.

43 Dlatego też w odpowiedzi na pierwsze pytanie prejudycjalne należy stwierdzić, że stawka tego rodzaju, jak cena za minutę połączenia będąca przedmiotem sporu przed sądem krajowym, nie stanowi kwoty, która ma zostać zapłacona lub zaksięgowana w rozumieniu art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97 i nie musi być w związku z tym zawsze zaokrąglana do najbliższego centa. Dla dokonania takiej oceny nie ma znaczenia fakt, że stawka ta opiera się na wielokrotności danej jednostki, na podstawie której obliczana jest ostateczna kwota pojawiająca się na fakturze, lub też fakt, że stawka ta stanowi dla konsumenta element determinujący cenę dóbr i usług.

W przedmiocie drugiego pytania

44 Drugie pytanie sądu odsyłającego dotyczy w swej istocie tego, czy rozporządzenie nr 1103/97, w szczególności zaś jego art. 5 zdanie pierwsze, należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się ono zaokrąglaniu do najbliższego centa kwot innych niż te, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane.

Uwagi przedstawione Trybunałowi

45 O2 utrzymuje, że wszystkie kwoty pieniężne są kwotami, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane i że wszystkie one mogą podlegać przeliczeniu i, w konsekwencji, zaokrągleniu w sposób określony w art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97. Jeśli kwoty pieniężne nie miałyby zostać zapłacone ani zaksięgowane, nie podlegałyby zasadom zaokrąglania i powinny pozostać wyrażone w starej walucie krajowej ze wskazaniem dokładnego wyniku przeliczenia, co byłoby niezgodne z celem szybkiego przejścia na euro.

46 O2 podnosi ponadto, że jeśli ceny za minutę połączenia miałyby nie być uznane za ceny, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane w rozumieniu art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia 1103/97, to przepis ten powinien być interpretowany w ten sposób, iż nie sprzeciwia się on zaokrąglaniu do najbliższego centa innych kwot, takich jak cena za minutę połączenia będąca przedmiotem sporu przed sądem krajowym.

47 Komisja uznaje, że z faktu, iż inne kwoty pieniężne nie są wymienione w tym przepisie, nie wynika formalny zakaz zaokrąglania innych kwot, ponieważ zakaz taki powinien być wyrażony wprost, nawet jeśli przyjmuje się, że rozporządzenie opiera się na zasadzie, zgodnie z którą przeliczanie powinno być dokonywane tak dokładnie, jak to tylko możliwe. Artykuł 5 miałby zatem zastosowanie jedynie do zaokrąglania kwot, które są w nim wymienione, przy czym ustanawiałby on minimalny stopień dokładności, nie stając na przeszkodzie temu, aby prawo krajowe zmierzało do osiągnięcia, w odniesieniu do innych kwot, wyższego stopnia dokładności, w szczególności poprzez zastosowanie obliczeń pośrednich.

Odpowiedź Trybunału

48 Jak wynika z odpowiedzi na pierwsze pytanie, art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97 ustanawia zasadę zaokrąglania mającą zastosowanie jedynie do kwot pieniężnych, które są w nim wymienione. Inne przepisy tego rozporządzenia nie przewidują żadnej zasady zaokrąglania odnoszącej się do kwot pieniężnych tego rodzaju, jak stawki za jednostkę dóbr i usług lub kwoty pośrednie pozwalające na obliczenie kwot, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane. Ze względu na różnice wartości istniejące między starymi jednostkami pieniężnymi poszczególnych Państw Członkowskich rozporządzenie 1103/97 nie mogło ustanowić w sposób jednolity dla wszystkich Państw Członkowskich, które przyjęły euro, wymaganego stopnia dokładności stosowanego przy dokonywaniu zaokrąglania wymienionych stawek i kwot pośrednich.

49 Jednakże z okoliczności, iż rozporządzenie nr 1103/97 samo nie ustanawia stopnia dokładności stosowanego przy zaokrąglaniu innych kwot pieniężnych nie wynika, że ogólna zasada ciągłości umów, wyrażona w art. 3 tego rozporządzenia, nie ma zastosowania do operacji zaokrąglania ani że mogą one nie uwzględniać zamierzonego przez to rozporządzenie celu neutralnego przejścia na euro.

50 Z jednej strony zasada zaokrąglania do najbliższego centa ustanowiona w art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97 i wyrażona w ostatnim zdaniu tego samego artykułu, uzupełniająca ją zasada zaokrąglania niektórych kwot pieniężnych do centa w górę, obowiązują przedsiębiorców jedynie, dlatego że wymagają tego względy praktyczne.

51 Łączne zastosowanie obu tych zasad pociąga za sobą względną niedokładność rezultatów przeliczenia na euro wartości dóbr i usług, która może doprowadzić do zmodyfikowania w zauważalny sposób cen ustalonych w umowie i stanowić tym samym źródło naruszenia zasad ciągłości umów i neutralnego przejścia na euro. Z powyższego wynika, że zaokrąglanie jedynie do drugiej cyfry po przecinku innych kwot pieniężnych niż te, o których mowa w art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1103/97 nie zawsze może spełnić wymóg dokładności nałożony przez te dwie zasady, nawet jeśli zaokrąglanie jest niedopuszczalne na podstawie przepisów krajowych.

52 Z drugiej strony, z jedenastego motywu rozporządzenia nr 1103/97, zgodnie z którym zasady zaokrąglania „nie naruszają jakiejkolwiek praktyki, metody lub przepisów krajowych dotyczących zaokrąglania, które zapewniają wyższy stopień dokładności w obliczeniach pośrednich" wynika, że autorzy rozporządzenia nie uprawnili władz krajowych do dokonywania odstępstw od zasad ciągłości i neutralności w ustalaniu sposobów zaokrąglania mających zastosowanie do stawek i kwot pośrednich.

53 Z powyższych rozważań wynika, że o ile rozporządzenie nr 1103/97 nie sprzeciwia się co do zasady zaokrąglaniu do najbliższego centa innych kwot pieniężnych niż te, o których mowa w art. 5 zdanie pierwsze, o tyle sposób zaokrąglania nie może naruszać zobowiązań zaciągniętych przez podmioty gospodarcze, w tym konsumentów, ani mieć rzeczywistego wpływu na cenę, która ma być ostatecznie zapłacona.

54 Dlatego też w sytuacjach, w których cena, jaka ma zostać zapłacona, wynika z uwzględnienia dużej liczby obliczeń pośrednich, zaokrąglanie do najbliższego centa stawki za jednostkę dóbr lub usług lub każdej z naliczanych kwot pośrednich może mieć rzeczywisty wpływ na ostatecznie zapłaconą przez konsumentów cenę. Tymczasem taka zmiana ceny, o ile nie została uprzednio uzgodniona między stronami umowy, jest sprzeczna z zasadą ciągłości umów i z celem neutralnego przejścia na euro, do którego osiągnięcia zmierza rozporządzenia nr 1103/97.

55 Do sądu krajowego należy zbadanie, czy w toczącym się przed nim sporze zastosowanie zasady zaokrąglania do najbliższego centa ma rzeczywisty wpływ na kwoty, które mają zapłacić konsumenci i czy zastosowanie tej zasady narusza zobowiązania umowne zaciągnięte przez strony.

56 Dlatego też to sąd odsyłający powinien zbadać, czy podjęta przez O2 decyzja zaokrąglenia do najbliższego centa wszystkich stawek za minutę miała rzeczywisty wpływ na ceny i czy prowadzi do naruszenia zobowiązań umownych zaciągniętych przez tę spółkę wobec swoich klientów.

57 Dlatego też w odpowiedzi na drugie pytanie prejudycjalne trzeba stwierdzić, że rozporządzenie nr 1103/97 należy interpretować w ten sposób, iż nie sprzeciwia się ono zaokrąglaniu do najbliższego centa kwot innych niż te, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane, pod warunkiem że zaokrąglanie dokonywane jest z poszanowaniem ustanowionej w art. 3 tego rozporządzenia zasady ciągłości umów oraz w zgodzie z zamierzonym przez to rozporządzenie celem neutralnego przejścia na euro, co oznacza, że zaokrąglanie następuje bez naruszania zobowiązań umownych zaciągniętych przez podmioty gospodarcze, w tym konsumentów, i nie wywiera rzeczywistego wpływu na cenę, która ma zostać ostatecznie zapłacona.

W przedmiocie kosztów

58 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) **Stawka tego rodzaju, jak cena za minutę połączenia będąca przedmiotem sporu przed sądem krajowym, nie stanowi kwoty, która ma zostać zapłacona lub zaksięgowana w rozumieniu art. 5 zdanie pierwsze rozporządzenia Rady (WE) nr 1103/97 z dnia 17 czerwca 1997 r. w sprawie niektórych przepisów dotyczących wprowadzenia euro i nie musi być w związku z tym w każdym przypadku zaokrąglana do najbliższego centa. Dla dokonania takiej oceny nie ma znaczenia fakt, że stawka ta opiera się na wielokrotności danej jednostki, na podstawie której obliczana jest ostateczna kwota pojawiająca się na fakturze, lub też fakt, że stawka ta stanowi dla konsumenta element determinujący cenę dóbr i usług.**

2) **Rozporządzenie nr 1103/97 należy interpretować w ten sposób, iż nie sprzeciwia się ono zaokrąglaniu do najbliższego centa kwot innych niż te, które mają zostać zapłacone lub zaksięgowane, pod warunkiem że zaokrąglanie dokonywane jest z poszanowaniem ustanowionej w art. 3 tego rozporządzenia zasady ciągłości umów oraz w zgodzie z zamierzonym przez to rozporządzenie celem neutralnego przejścia na euro, co oznacza, że zaokrąglanie następuje bez naruszania zobowiązań umownych zaciągniętych przez podmioty gospodarcze, w tym konsumentów, i nie wywiera rzeczywistego wpływu na cenę, która ma zostać ostatecznie zapłacona.**

Podpisy